

## Komentaras

2015 08 18

### Ryžtinga Kinijos intervencija – kuom tai gresia Lietuvai?

Išsėmęs ūkio skatinimo priemonių arsenalą, Kinijos centrinis bankas ėmėsi paskutinio ginklo – juanio devalvavimo. Praėjusią savaitę tris dienas iš eilės Kinija drebinio pasaulį „vienkartiniais“ nacionalinės valiutos kurso mažinimais (1,9 proc., 1,6 proc. ir 1,1 proc.).

Rinkos dalyviai į staigų Kinijos valiutos nuvertėjimą sureagavo audringai, o priešrinkiminį jaudulį išgyvenančioje JAV ši žinia sukėlė tikrą isteriją. Kandidatai į prezidentus žėrė kaltinimus, kad Kinija tokiu būdu stengiasi įbrukti JAV rinkai defliaciją ir pražudyti vos ant kojų atsistojusią didžiausią pasaulio ekonomiką. Tiesa, Kinijos centrinio banko atstovai patikino, kad kontroliuoja situaciją, o kišimasis į rinką bus vykdomas kol kursas priartės prie rinkos sąlygų. Savaitės pabaigoje Kinija patvirtino tai veiksmais, neženkliai sustiprinusi juanio kursą. Rinkas drebinanti karštinė šiek tiek aprimo, tačiau Azijos akcijų rinkos neišlenda iš *raudonosios* nuosmukio zonos. Be to, dauguma ekspertų tiki, kad Kinijos ekonomikos sulėtėjimas nulemtas fundamentalių veiksnių ir juanis užprogramuotas kristi toliau. Taigi, natūralu, kad Kinijos centriniam bankui šiandien sumažinus centrinių nacionalinės valiutos kurso (USD/CNY) paritetą, juanio vertė vis tiek nusirito žemyn nustatyto 2 proc. intervalo ribose.

Tikėtina, kad Kinijos centrinio banko sprendimas devalvuoti nacionalinę valiutą buvo iš dalies nulemtas Tarptautinio valiutos fondo išvados atidėti juanio įtraukimą į rezervinių valiutų krepšelį, kuriam TVF taiko specialiąsias skolinimosi teises. Minėtame krepšelyje šiuo metu yra JAV doleris, euras, Jungtinės Karalystės svaras ir Japonijos jena. Pekinas jau kurį laiką siekia, kad juanis taptų penktąja krepšelio valiuta. Kaip bebūtų, manoma, kad laikas nuvertinti antros pagal dydį pasaulyje ekonomikos valiutą buvo pasirinktas strategiškai – prieš JAV rinkimus ir Fed sprendimą dėl bazinės palūkanų normos pakėlimo rugsėjo mėnesį. Mažai tikėtina, kad Kinija stotų į valiutų karą: siekiant atgaivinti parklupusį eksportą, tektų imtis kur kas ryžtingesnių manevrų ir juanio vertę mažinti bent ketvirtadaliu. Tačiau, akivaizdu, kad antroji pagal dydį pasaulio ekonomika pasiryžusi traukti paskutinius kozirius, ginant savo gamintojų interesus.

**Kuom tai gresia Lietuvai?** Lietuva po krizės rodė įspūdingą ekvilibristiką, laviruodama tarp nuosmukio kamuojamos Europos bei siurprizus krečiančios Rusijos. Galime pelnytai didžiuotis mūsų gamintojų lankstumu ir sugebėjimu prisitaikyti. Kita vertus, mes tapome dar labiau priklausomi nuo eksporto. Per pastarąjį penkmetį eksporto ir BVP santykis Lietuvoje paaugo nuo 65 iki 82 proc. Mažėjant gyventojų skaičiui ir darbo jėgai (ypač regionuose), investicijų į vidaus paklausą orientuotus sektorius srautas senka. Ir tai labai natūralu, nes paslaugų sektoriui reikia nuolatinių pirkėjų. Kai jaunimas išvažiuoja, o garbingo amžiaus gyventojai siūlomų paslaugų tiesiog neįperka, tenka pasikliauti vien į eksportą orientuotą gamybą. Puiku, jeigu pasaulio raida vyks pagal optimistinį scenarijų. Tačiau pasaulio ūkiui suklypus, padariniai Lietuvai būtų drastiški.

Akivaizdu, kad didžiosios ekonomikos pasiryžusios ginti savo interesus. Pigesnis juanis turėtų plačiau atverti duris kiniškoms prekėms į Europą ir JAV. Ir tuo pačiu užtverti ir taip sunkiai kelią į šią didžiulę rinką besiskinančioms lietuviškos kilmės prekėms. Todėl sieti Lietuvos ateitį vien su eksportu darosi rizikinga. Reikia skubiai imtis struktūrinių reformų ir didinti šalies, *kaip vietos, kurioje verta dirbti ir smagu gyventi*, patrauklumą. Tam nemažai padėtų palankios investicijoms terpės sudarymas per lankstesnę ir pagal klientą priderintą *tailor-suit* švietimo sistemą, ryžtingas darbo rinkos liberalizavimas bei kardinalus migracijos nuostatų pakeitimas. Ekonomika jau pribrendo, o politikai?

#### Jekaterina Rojaka

Vyr. ekonomistė Baltijos šalims  
Ekonominių tyrimų departamento vadovė

Mob.tel.+370 612 73515